

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XXXI. Vtrum Angeli, & dæmones possint aliquid agere circa corpora,
præter motum localem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

sus omnis multitudo ordinata ad vnum aliquem finem, necesse est, vt ordinetur sub aliquo vno per quē ad eūdem finem dirigatur, si quidem multipliciter intendi, ac obtineri ille possit. Demum necesse est, vt super sit aliquis ordo superioritatis, & inferioritatis inter eos, qui ab initio immobili voluntate consenserunt in obsequium alicuius ex eadem multitudine, tanquā principis sui. In dæmonibus autem datur inæqualitas naturarum. Datur etiam intentio vniuersalis quoad rebellionem aduersus Deum, & quoad incitandos homines ad malum. Data denique fuit initio consensio reliquorum dæmonum in Luciferum, tanquam in Principem suum, siquidem is exemplo suo, & suasionem reliquos induxit in peccatum, volentes utique ab eo superari, atque ita feruitutem eius subire. Hac igitur triplici ratione datur inter dæmones realis aliquis ordo constitutus sub vna natura essentialiter præeminente, sub vno Principe agnito, & constituto per vnanimen ceterorum consensum, & sub vno fine intento itidem vnanimiter.

Art. 2. Et quidem dari vnum aliquem principem dæmoniorum constat certò ex Ioannis 14. & 16. vbi Christus Dominus eum appellat, certè non apparet, quem alium appellare, aut voluerit, aut potuerit, *Principem huius mundi*. Idem supponitur cap. 12. dum dicitur. *Nunc iudicium est mundi, nunc Princeps huius mundi eicietur foras*. Circa quæ Chrysost. homil. 42. in Matt. *Si diabolus*, arguit, *Princeps, ceteri dæmones illi subiiciuntur*. Idem supponitur in testimonio Matthæi producto in questione præcedenti, de igne parato *diabolo, & Angelis eius*. Clariùs apparet ordo dæmonum sub vno Principe, & ad vnum aliquem finem, ex argumento quo Christus Dominus conuincit Iudæos Lucæ 11. *Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. Et si Satanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnum eius?* Vbi clarè supponitur dari, ac stare, seu conservari, minimeque desolatum esse regnum Satanæ. Est autem de ratione regni, vt sub sit alicui suo Principi peculiari, utque ad vnum aliquem finem peculiarem ordinetur, ex doctrina Philosophi, aliorumque communium. Ille igitur duplex ordo certissime reperitur inter dæmones.

Art. 3. Primus verò ordo fundatus in naturarum intrinseca inæqualitate constituitur ex communi Theologorum consensu cum fundamento in Apostolo. Communis namque sensus Theologorū est cum D. Thoma qu. 109. præsertim a. 1. ex Dionys. cap. 4. de diu. nom. par. 4. aliquos ex omnibus hierarchiis, & ordinibus Angelorum descriptis supra quæst. 4. lapsos in peccatū, & reprobatos esse, ac proinde adesse in dæmonibus post peccatū eam omnem coordinationis seriem, qua omnes Angeli erant ex sua natura ordinati ante peccatum, quatenus naturalia manserūt integra post peccatum. Fundamentum in Apostolo apparet ex epist. ad Ephes. 6. & 1. ad Corinth. 15. vbi varia nomina ordinum Angelicorum dæmonibus attribuuntur. Non autem illis attribuuntur omnia eiusmodi nomina, tametsi ex omnibus ordinibus deciderint. Quia ratione lapsus amissa charitatis, & admissa rebellionis in Deum, amiserunt eas omnes appellationes, quæ sanctitatem, ardorem charitatis, innocentiam, & obsequiosam ad Deum adhesionem significant, vel consignant.

Art. 4. Vnde nec Hierarchia, quæ sacrum Principatum significat, nec nomen, aut Seraphinorum, quod ducitur à charitate, aut Thronorum, quod Deum superinsidētē consignificat, aut Dominationum, quod denotat præminentem excellentiam, aut Archangelorum, quod à rebus magnis nunciandis deductum est, dæmonibus attribuuntur. Attribuuntur vero nomina Cherubinorum, Principatum, Potestatum, & Angelorum, & aliquatenus etiam virtutum, quæ à scientia, aliisque qualitatibus minimè impossibilibus cum

peccato, originem ducunt, & fundantur in perfectione propria naturæ Angelicæ, quam dictum est quoad naturalia mansisse integram post peccatum. Tot igitur modis ratio ordinis in dæmonibus reperitur, atque componitur cum absoluta eorum deordinatione respectu sui ultimi finis, cui deberent esse perfectè subordinati, vt essent ordinati ordine absolutè, & simpliciter tali.

Hinc patet responsio ad 1. Quia verissimum est simpliciter, nullum esse ordinem in inferno, tametsi detur multiplex ordo secundum quid talis.

Ad 2. Patet etiam indidem responsio. Quia licet desit in dæmonibus ordo mediorum ad finem re ipsa vltimum respectu ipsorum, quantum est ex voluntate, & intentione eorum; Manet nihilominus ordo ad eundem finem institutus per diuinam voluntatem, quæ ordinat naturas dæmonum, eorumque mala ad gloriam suam; necnon ordo ad finem prauum institutus voluntate ipsorum dæmonum intendentium, per antiquam superbiam, ac inuidiam exaltationem suam, & perditionem, & depressionem, ac feruitutem hominum respectu sui. Nempe vt perueniant ad hunc finem, sub sunt voluntati, & directioni Luciferi, tanquam Principis sui, & præminentia naturæ, & agnitione inferiorum ab initio voluntaria.

Ad 3. Nullum est purum malum, sed omne malum fundatur in aliquo bono, cui nocet, nec malum esse posset nisi adiungeretur bono, vt arguit sæpe Augustinus aduersus Manichæos, maxime vero lib. 1. de eorum moribus, ab initio. Bono autem non repugnat similiter, vt sit purum, atque impermissum penitus malo, idest nulla carens ratione bonitatis sibi debita. Necesse igitur est, vt sit in dæmonibus aliqua ratio ordinis, cum ordo sit de conceptu bonitatis, vt rectè docet Augustinus in illo loco. Necesse vero similiter est, nullam dari vlla ex parte deordinationem in Angelis beatis, vt pote habentibus in se perfectam omnem bonitatis sibi debitæ plenitudinem.

QVÆSTIO XXXI.

Vtrum Angeli, & dæmones possint aliquid agere circa corpora præter motum localem ipsorum?

IDENTVR plures alios effectus producere posse immediatè, & non posse efficere motum localem corporum, 1. Quia perfectiones, quæ sunt dispersæ in naturis inferioribus, reperiuntur collectæ in superioribus. Ergo in natura Angelica, quæ præminet omnibus rerum corporalium speciebus, reperiuntur vnitæ omnes earum perfectiones. Mensura autem actiuitatis vnicuique conuenientis est perfectio præcontenta in ipso. Ergo Angeli possunt per se ipsos immediatè producere omnes species rerum corporalium. Confirmatur. Quia corpora caelestia influunt immediatè in omnia sublunaria, propter præminentiam perfectionis respectu ipsorum. Præminent autem Angeli multò magis sublunariis, ipsisque caelestibus corporibus.

2. Homo hominem, & ignis ignem producere potest immediatè, & sic de similibus. Ergo & Angelus Angelum producere similiter potest. Ergo, & quemlibet effectum corporalem. Patet prima consequentia. Quia est eadem utrobique proportionis ratio. Patet item secunda consequentia. Quia est à maiori ad minus affirmatiuè.

3. Qui potest inducere in aliquod subiectum maiorem

ioem perfectionem, potest etiam inducere in idem subiectum perfectionem minorem, intra idem genus. At Angelus potest inducere in res corporales motum localem, vt supponitur in titulo quaestionis. Motus autem localis est perfectissimus inter omnes motus corporeos, vt ostendit Philosophus 8. physic. tex. 57. Ergo potest idem in eadem inducere motus etiam alterationis, & generationis, qui sunt minus perfecti, quam motus localis, simulque pertinent ad idem cum ipso genus motus corporalis.

4. Vnumquodque corpus habet in se principium sufficiens motus localis sibi congruens, estque ad eundem motum intrinsicè determinatum ex sua natura, & ex diuina ordinatione. Ergo perperam, & absque vlla, aut necessitate, aut vtilitate daretur in Angelis virtus motiua corporum in ordine ad locum. Confirmatur ex axioma Philosophi dicentis, naturam semper facere, ac ordinare vnum ad vnum. Confirmatur rursus, quia Angelis negatur virtus ad motum alterationis, & generationis circa corpora ex eo, quod corporibus inest ex se virtus sufficiens ad vtrumque istum motum. Inest autem eisdem eadem sufficientia ad motum localem. Eadem igitur ratione neganda est Angelis vniuersaliter omnis virtus actiua circa corpora.

5. Si Angelis obediret materia corporaliter ad nutum quoad motum localem, possent Angeli, praesertim mali inuertere totum ordinem vniuersi, collocando grauiam in loco superiori, & leuiam in inferiori loco, & sic de similibus. Hoc autem est inconueniens, vt ministri Dei possint inuertere ordinem institutum ab ipso Deo in hoc mundo corporeo. Ergo Angelis non inest virtus motiua corporum in ordine ad locum. Augetur difficultas, quia omnis motus localis corporum est eisdem vel vtilis, ac necessarius, vel inutilis, ac nociuus. Neutrum autem motum localem possunt inducere Angeli. Non quidem vtilem, ac necessarium. Quia ad talem motum habent sufficientiam, & determinationem à Deo. Alioquin Deus fecisset res corporeas imperfectas, & insufficientes in genere suo. Quod repugnat bonitati eius coniunctae cum potentia infinita, & praeterea repugnat testimonio illi, quod habetur 1. Genes. *Vidit Deus omnia quae fecerat, & erant valde bona.* Talia scilicet, quibus nihil deesset eorum, quae pertinent ad perfectionem vniuersi cuiusque rei intra suum genus. Sed neque inutilis, & nociuus motus localis possunt inducere Angeli: Tum quia nulla virtutis actiua instituit Deus purè nociuam, aut ordinatam ad inutilia: tum quia motus localis nociuus, ac inutilis accidere non potest absque impeditione motus vtilis, ac necessarij, atque hic à nulla virtute creata impediri potest, cum sit à Deo, cuius potentia est infinita, ideoque inimpedibilis.

6. Angeli non possunt facere miracula virtute sua naturali. Ergo non possunt mouere causas corporales localiter, atque ita applicare actiua passiuas quaelibet quibuslibet pro libito. Antecedens docetur ab omnibus, tanquam indubitatum cum D. Thoma q. 110. art. 4. Probatur consequentia. Quia applicando actiua passiuas, vt libet, possent repente conuertere hominem in statuam salis, in lignum, ignem, &c. Possent itidem facere, vt corpus mortuum renouisceret. Ac demum, vt alia plura similia praetermittantur, possent facere, vt virgo in sensu composito virginitalis conciperet, & pareret. Quia causae naturales corporeae applicatae cuiuslibet materiae vbicumque, & qualitercumque existentis sufficientes, vt inducant in ipsa dispositiones omnes requisitas ad praedictos effectus, atque ideo ad inducendos etiam eisdem effectus. Eiusmodi autem opera censentur ab omnibus miraculosa. Ergo virtus sufficiens ad motum localem, & applicationem causarum corporalium quando libet, & quomodolibet, eo ipso esset sufficiens ad opera miraculosa.

Art. 1. Respondetur. Nulla natura creata est perfecta.

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

cta in omni genere, quod est proprium Dei, sed habet omnem suam perfectionem restrictam ad determinatum genus, & gradum perfectionis, & quo magis praeminet in vno genere, eo magis recedit ab opposito genere, minusque participat de perfectione eius propria. Natura autem intellectualis est in diuerso genere, atque natura corporalis, vt per se patet, & expositum est supra in q. 1. Vnde quo maioris est intellectualitatis, eo minus participat de perfectione propria naturae corporalis. Natura autem Angelica est in supremo gradu intellectualitatis infra Deum, vt dictum est in eadem quaestione. Quapropter participat minus de perfectione rerum corporalium propria, & peculiari, quam anima rationalis quae est infima in genere substantiae intelligentis. Cum igitur vnumquodque agat, habeatque virtutem agendi circa aliqua, secundum quod praehabet, & praetinet in se perfectionem eorum propriam, eisdemque communicabilem; concluditur, Angelis conuenire minimam actiuitatem, & virtutem effectiuam respectu corporum, ac proinde nec alterare illa posse, neque gignere, aut corrumpere immediate per se ipsos. Nempè vtrumque istud genus causalitatis est maximè proprium causarum corporalium, & pertinet ad maximam perfectionem ipsarum in genere suo. Tam ergo repugnat vt Angeli qualitates, & formas corporales producant immediate virtute sua propria, quam repugnat, vt causae purè corporales producant aliquid in esse intelligibili, seu secundum esse intentionale quoad rationes praesertim vniuersales virtute ipsarum propria. Sed sicut causae corporales solum producere possunt alia à se secundum esse physicum; ita Angeli solum efficere possunt alia à se secundum esse intentionale, ac intelligibile, nec vterque agendi, ac producendi modus reperiri simultaneè potest perfecte in vlla natura creata, propter diuersitatem genericam alterius ab altero modo agendi, ac producendi. Hac ratione concluditur praeterea, Angelos non posse producere physice se inuicem quoad entitatem, & substantiam, sicut res corporales possunt se inuicem producere vnaquaque intra limites suos propria, & peculiari sua perfectione determinatos. Quia videlicet vnusquisque Angelus potest alios Angelos perfecte intelligere, atque adeo efficere secundum esse intentionale, ac intelligibile. Qui modus producendi, ac praetinenti differt toto genere à modo producendi, & praetinenti physice, & secundum entitatem, ac proinde est incòpossibilis in eadem natura creata, ac limitata cum praedicto modo producendi, & praetinenti physice. Verum quoad istam repugnantiam, vt Angelus ab Angelo producat physice, sicut homo ab homine, & ignis ab igne, adest alia insuper ratio vniuersalis desumpta ex improducibilitate physica Angeli praeterquam per creationem. Quae actio repugnat ex genere suo omni, & cuiuslibet virtuti creatae, atque finitae, vt traditur communiter cum D. Thom. & alibi ostenditur.

Art. 2. Verum redeundo ad comparationem virtutis actiuae Angelorum cum rebus corporalibus, superest vnum quoddam genus actionis & motus, commune spiritibus, & corporibus, nempè quoad motum localem qui est illis omnibus promiscue communis. Ratio huius conuenientiae fundatur in celebri principio Dionysij, quod *supremum infimi attingit infimum supremi, & quod, vt dicit capite 7. de diu. nom. diuina sapientia coniungit fines primorum principijs secundorum.* Inter actiones autem rerum corporalium prima, ac suprema est, qua motus localis peragitur, eademque est infima inter actiones spirituum. Est quidem haec actio prima, & suprema inter actiones corporum, vt positum est ex Philosopho in tertia ratione dubitadi. Quia motus secundum locum non intendit ad aliquid intrinsecum mobili, sed solum ad aliquid extrinsecum, scilicet ad locum, ideoque minimam omnium passibilitatem, quam

quàm patet pertinere ad imperfectionem, præsupponit in ipso mobili. Est igitur hic motus nobilissimus inter omnes corporales relatè ad suum principium, & subiectum, licet relatè ad terminum immediatè productum vix, aut ne vix quidem sit vllius perfectionis. Idem verò motus, & actio tenet infimum locum inter actiones, & motus proprios naturæ intellectualis. Cui videlicet soli præterea supersunt motus intelligendi, & volendi, quos patet esse perfectiores, multoque magis perficere subiectum suum, quatenus per motum localem appropinquat ad ea, quorum propinquitas placet, & remouetur ab aliis, per intellectionem verò trahit ad se alia à se distincta quoad veritatè ipsorum, & remouet quoad falsitatem, & similiter per actum voluntatis vnitur perfectè cum obiectis placentibus, & remouetur à displicentibus. Conueniunt igitur specialiter res corporales, & spirituales quoad motum localem. Eoque tanquàm confinio inuicem neuntur. Sed conueniunt cum excessu aliquo peculiari perfectionis ex parte spirituum. Quia ipsum vbi spirituale, propter suam indivisibilitatem, maioremque amplitudinem, est perfectius, quàm vbi corporale, quod est diuisibile, magisque restrictum, vt patet ex dictis supra qu. 9. Cum ergo intra vnumquodque genus, minus perfectum contineatur in magis perfecto, & non è conuerso; concluditur in Angelica virtute loco motiua contineri virtualiter, & eminenter motum localem corporum, licet è conuerso motus localis Angelorum non præcontineatur in vlla corporali virtute loco motiua. Possunt igitur Angeli mouere corpora localiter, tametsi à nullo corpore moueri ipsi localiter possint.

Art. 3. Doctrina ista, tum quatenus negans Angelis omnem actiuitatem physicam, præter loco motiua, tum quatenus affirmans virtutem loco motiua corporum, est communiter accepta cum D. Thoma q. 110. & lib. 3. contra gentes c. 103. Vtramque partem prosequitur pluribus Suarez lib. 4. cap. 25. 26. 27. Et quidem cum in sacris litteris, aut patribus nullum appareat fundamentum ad attribuendam Angelis virtutem sufficientem ad gignendū, vel alterandū, vel ad producendas vllas alias qualitates purè physicas, virtus tamen loco motiua corporum manifestè eisdem tribuitur Genes. 18. & 19. vbi apparent Angeli Abrahamæ & Loth circumferentes secum corpora quocumque libèret. Idem apparet ex Matth. 4. vbi permittente Deo Christus transfertur à dæmone ex deserto ad pinnaculum templi, & deinde ad montis culmen. Et similiter Luca 8. porci præcipitantur à dæmonibus in stagnum. In Philosophia iam diu auctore Philosopho lib. 12. Metaph. à text. 44. eadem in Angelis agnita est virtus motiua corporum, quandoquidem illis attributa fuit virtus motiua cælorum, eorumque assidua circumlatio. Nonnulli hic obiter inquirunt, an etiam seipsos inuicem mouere localiter, atque detinere in loco determinato possint Angeli? Communis autem, & vera responsio est superiores ab inferioribus violenter moueri, aut detineri minimè posse, è conuerso posse. Patet prior pars. Quia virtus inferior præuallere aduersus superiorem minimè potest. Posterior pars patet ratione contraria. Adde non esse contra conceptum spiritus, vt ab extrinseco moueatur localiter. Quod patet à posteriori. Quia animæ damnatorum capiuntur à dæmonibus ad inferos. Probabile etiam valde est, dæmones alligari igni inferni per Angelos bonos, siquidem hi sunt spiritus vniuersaliter administratorij respectu diuinæ prouidentia. Dici consequenter potest, Angelum superiorem moueri posse localiter motu violento, quantum est ex natura rei, per plures Angelos inferiores, collatis viribus ad id nitentes. Quæri præterea solet, an motus localis corporum, aut spirituum causetur ab Angelis impresso

impetu, & producta qualitate impetuosa, an verò vniendo se mobili, vniione aggregatiua in ordine ad locum, ac deinde mouendo se directè, indirectè verò, & consequenter corpus, vel spiritum sic vnitur? Probabilis autem videtur vtrumque mouendi modum virtuti Angelicæ esse possibilem, & æquè accommodatum, maximè quia anima rationalis vtroque modo potest mouere corpora, vt experientia patet.

Art. 4. Vt vt autem hæc habeant, quæ sunt leuiores, illud est diligenti dignum obseruatione, non qualemcumque indiscriminatim motum, aut detentionem corporum esse virtuti Angelicæ vniuersaliter possibilem. Pro cuius rei intelligentia distinguendus est triplex corporum motus, & quies, seu detentio. Alij namque sunt motus locales, quos corpora mobilia exigunt omninò determinatè. Alij quos exigunt tantum indeterminate, & vagè. Rursus motus determinatè exacti, alij sunt necessarij ad conseruationem vniuersi, vt circulatio corporum cælestium, fluxus, & refluxus maris, lapsus fluminiū, impetus ventorum, & similes. Alij verò requiruntur ad conseruationem aut commodum, & conuenientem statum singulorum corporum, vt motus cordis in animalibus, grauium quorilibet, & leuium sursum, ac deorsum. Idem dicitur suo modo de quiete, seu detentione. Certum porro apud me est non conuenire Angelis virtutem naturalem sufficientem ad impediendos motus corporibus conseruationem, necessarios ad conseruationem, & rectam vniuersi coordinationem vniuersalem, vel ad inducendos motus eidem conseruationi, & coordinationi contrarios. Primum quia Angeli ex sua natura sunt quædam pars vniuersi. Est autem de ratione partis, vt sit propter totum, ideoque vt illius conseruationi, & conuenienti coordinationi inferuiat, nec fieri potest, vt à Deo accipiat virtutem ad oppositum. Deinde quia Deus, qui est auctor vniuersi, vult conseruationem eius, estque necesse, vt eam velit simul cum conuenienti omnium partium coordinatione, ex suppositione, quod voluerit condere idem vniuersum, vt dictum est q. 28. de Deo. Nulla autem causa secunda præuallere potest aduersus voluntatem, & potentiam Dei, nec fieri potest, vt ipse contulerit alicui causæ secundæ virtutè sufficientem ad inuertendū finem efficaciter præintendunt ab ipso, atque præfixum causis omnibus secundis ea ipsa voluntate, qua eas, totumque condidit vniuersum.

Art. 5. Certum similiter videtur, motus indeterminatè tantū, ac disiunctiue exactos à corporibus subesse ex natura rei virtuti loco motiua Angelorū. Quod in ista assertionem supponitur de exigentia indeterminata, ac disiunctiua corporum respectu aliquorum suorum motuum expositum, & comprobatur est q. 29. de Deo art. 4. Supposita autem eiusmodi indeterminatione ex parte corporum, dubitari non potest, quin ad Angelos pertineat determinatio eorum, atque electio, & executio vnius motus potius quàm alterius inuicè incompossibilem, & tamen compossibilem æqualiter cum exigentia, & innato appetitu cuiusque corporis. Tum quia corpus, cū sit expers libertatis, & electionis, non sufficit ad determinationem sui, quatenus est indifferens ad aliqua duo, ideoque necesse est, vt interneuiat agēs liberū, & electiū, cuius proprium est determinare principium indifferens per electionem maioris partis. Tum quia quoad eiusmodi, vt minimū euentus, verificatur doctrina Dionysij communiter recepta, quod inferiora administrantur à Deo per superiora, & quod dicit Aug. lib. 3. de Trinit. c. 4. *omnia corpora regi per spiritum vite rationalem*; & quod maiori cum vniuersalitate tradit Gregor. lib. 4. dialog. cap. 4. *in hoc modo visibili nihil, nisi per creaturā inuisibilem disponi possit*.

Art. 6. Quoad motus locales corporum non necessarios ad conseruationem, & conuenientem coordinationem

ordinationem vniuersi, & eius partium, & tamen exactos determinat ab vnoquoque corpore, non occurrat mihi vniuersalis regula iusta, & omnino determinata, quantum Angeli naturali sua virtute, beatis, & reprobis communi, possint, vel non possint. Hoc generaliter statui potest. Angelos tam bonos, quam malos posse nonnunquam mouere, ac detinere corpora aduersus exigentiam ipsorum determinatam; frequenter tamen, & ordinariè præstare id ipsum nequaquam posse. Prior pars patet. Primum ex locis scripturæ indicatis nuper art. 3. Apparet enim in illis, Angelos mouisse sapius corpora motu locali, qui contradiceret exigentiæ eorum determinatæ, dum sursum attollerent grauius, non subnixi vlli alij corpori, per quod ascendere possent, & similiter de aliis eiusmodi motibus. Deinde magi ope dæmonum inducunt plures eiusmodi motus, vt perhibent Augustinus, & alij plures apud Delsium lib. 2. disquisit. mag. à q. 13. Idem patet à fortiori ex potestate hominis mouente grauius sursum, & leuius deorsum violentè, & simili violentia sæpe eadem detinente. Posterior pars suadetur ex eo, quod si natura Angelica haberet sufficientiam ad frequentem, & ordinariam eiusmodi violentiam, quoad motum, & detentionem corporum, posset domos frequenter diruere repente, fruges comburere, homines, & alia animalia tenere ligata, quibus familia quinis considerare facile potest quæplura. Qualia tamen nec accidit frequenter, nec naturaliter fieri potest, vt accidunt frequenter, & ordinariè. Alioquin fieri naturaliter posset, vt genus humanum citò totum destrueretur, vtque dum conseruaretur, miserimè haberet, dum nihil certi naturali necessitate esset circa corporum circumiacentium consistentiam, & motum, atque quietem in suis vnicuique locis congruentem. Quapropter hæc pars coincidit reipsum cum principio tradito superius art. 4.

Art. 7. Vnde latius est credere Angelicæ naturæ ac potestati non subesse motum, & quietem debitum determinatè vnicuique corpori, nisi ex peculiari permissione diuina. Quia nimirum corpora habent eamtenus determinationem ex voluntate, & influxu Dei, cui nulla causa creata contradicere potest absque peculiari eius permissione. Hac de causa Philoponus lib. 12. Metaph. à text. 44. solos cælorum motus Angelicæ potestati commisit, atque permisit. Ratus nimirum, vt obseruat D. Thomas qu. 110. art. 1. ad 2. de reliquo corpora hæc inferiora solos habere motus naturali necessitate omnino determinatam subseqentes ad naturam ipsorum, prout coniunctam cum motibus cælorum, nec immediatè subesse diuinæ providentiæ, eiusque, & dispositioni, & permissioni quoad motum, & detentionem minimè prouenientem ex iisdem illis principiis, quinimo contradicentem sæpe exigentiæ eorundem determinatæ. Quod est falsum. Indidem apparet ratio, ob quam in lib. Iob. describitur dæmon sollicitus de speciali Dei permissione, atque ab eadem dependens, vt posset tentare Sanctum Virum demolitione domus, internectione filiorum, plagis in corpore proprio, aliisque inductis effectibus, qui induci minimè poterant, nisi motis, ac detentis violentè pluribus corporibus aduersus exigentiam eorum determinatam. In eodem principio fundatur communis, & nota omnibus doctrina Sanctorum PP. dæmones nihil posse aduersus nos absque peculiari permissione Dei. Quod similiter dicendum est de commissione speciali Dei respectu bonorum Angelorum, vt nobis prosint. Vtrumque enim verificatur quoad ea, quæ exorbitant ab exigentiâ determinatâ causarum corporalium respectu sui motus, & quietis, nec non aliorum effectuum dependentium ab eodem motu, & quiete. Nempe quoad ea, quæ dependent à motu, & quiete indeterminatè tantum, & vagè debitis,

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

ineest Angelis tam bonis, quam malis ordinata potestas ex sua ipsa natura, ad eum vtiq; ue modum, quo causis rationis, & electionis expertibus ineest facultas, & sufficientia quoad motum, & quietem, quos exigunt determinatè, & quoad ceteros effectus, qui inde proueniunt, atque dependent. Talis igitur, & tanta est virtus, & actiuitas naturæ Angelicæ circa res corporales.

Ad 1. Reperiuntur quidem collecta in superioribus, quæ sunt dispersa in inferioribus. Non tamen sunt eodem modo vtrouique, sed diuerso longè modo, quatenus natura ipsa superior est longè diuersa ab inferioribus naturis. Vnde naturæ intellectuales intellectualiter tantum, ac intentionaliter ea omnia efficere possunt, quæ tantum physicè à causis corporalibus effici possunt, vt conuincit discursus superius propositus art. 1. In cuius vltiorem confirmationem hoc præterea addi potest; substantias intellectuales creatas existere gratia sui; & tamen indigere perfectione sibi superaddita: corporales verò, quæ corporales sunt existere gratia alterius. Vnde substantiæ intellectuales non sunt præditæ virtute, & actiuitate sufficienti ad actiones transeuntes, quæ tendunt ad perfectionem aliorum ab operante, sed solum ad actiones immanentes, quibus perficitur ipsum operans, cum sola exceptione motus localis, per quem ab intellectualibus diriguntur, ad vtilitatem, seu delectationem sui, vel hominis, qui & ipse est intellectualis, quæ intellectualia non sunt. At substantiæ, quæ sunt intellectus, & rationis expertes, omnem ferè suam actiuitatem impendunt in vtilitatem, aut delectationem aliorum, per actiones transeuntes; & si quid sibi profunt, id ipsum rursus ordinatur ad actionem transeuntem similiter vtilem, aut delectabilem aliis. Præterea quilibet Angelus cognoscit comprehensiuè Angelum sibi æqualem, sicut homo generat hominem, & ignis ignem, atque pro cognitione comprehensiuæ requiritur æqualitas, aut superioritas comprehendentis respectu comprehensi, vt dictum est q. 14. de Deo ab art. 2. sicut requiritur ad generationem. Vnde Angelus exercet æquiualem tantumdem virtutis actiue atque agentia purè physica. Paritas confirmationis nihil euincit, cum corpora cælestia, & sublunaria contineantur sub eodem genere; intellectualia verò pertineant ad diuersum ab illis genus. Ex quo etiam, & ex eodem art. 1. patet etiā ad 2. Nec enim valet argumentum à maiori ad minus, quando fit transitus à genere in genus.

Ad 3. Notatum iam est supra, motum localem esse perfectissimum omnium relatè ad suum subiectum; non tamen relatè ad suum terminum. Quapropter nõ præsupponit in suo principio, præcisè quatenus est principium ipsius, actiuitatè magnæ perfectionis, sed potius perfectionis omnium minimæ. Quæ de causa nulla est res vsq; adeo vilis, & exiguæ entitatis, ac perfectionis, vt non habeat virtutem sufficientem ad motum localem, & quietem sibi congruentem, seu quam habere sua interest. Non igitur tenet illatio obiectionis.

Ad 4. Argumentum illud cum duplici sua confirmatione diruitur distinctione superius exposita motus localis determinatè, & indeterminatè debiti vnicuique corpori. Conceditur enim corporibus virtus sufficiens ad motum debitum sibi determinatè, non verò ad determinationem eius, qui debetur tantum indeterminatè. Quæ distinctio non habet locum in motu alterationis, & generationis considerato secundum se immediatè, vt per se patet.

Ad 5. Inconuenienti illi præclusus est aditus distinctio, & principis, ac limitationibus traditis, art. 4. 6. & 7. Quod ibi subiungitur de sufficientia corporum ad motus locales vtilis, ac necessarios, & de insufficietia naturæ intellectualis ad nocuos, ac inutiles, ideo non conuincit. Quia fieri nõ potuit, vt res corporales pro-

pter magnitudinē suā imperfectionis, sufficerent sibi ad omnia, quibus indigent, ideoque opus fuit, ut eis subueniretur aliquatenus directione naturæ intellectualis. Rursus sapienter permittitur exiguum malum ex intentione maioris boni. Hoc autem modo comparantur motus locales nociui, inducibiles per dæmones, cum bonis, quæ inde colligit vberius diuina prouidentia per victoriam, & coronationem iustorum, malorumque punitionem.

Ad 6. Possunt quidem Angeli, tum boni, tum mali inducere effectus verè mirabiles respectu nostri, ac proinde miraculosos secundum quid, & improprie, applicando actiua passiuis per motum eorum localem à Deo ipsis specialiter commissum, ut dictum est, ideoque nobis ignotum, qui solum cognoscere valemus res corporales, & ea, cum quibus eadem determinatè connectuntur. Nempè admiratio oritur ex cognitione effectus cum ignorantia causæ, aut modi, quo ipsa applicata, & operata est. Caterum vera miracula fieri ab illis non posse constat ex dictis supra. Dictum namque est Angelicæ naturæ solam inesse ex se virtutem ad motum localem corporum, nec effectus vltimos alios sensibiles inducere posse nisi mediante actiuitate causarum corporalium, quas patet non sufficere ad effectum vllum miraculosum proprie talem. Quia miraculum proprie tale est effectus superans virtutem, & sufficientiam omnium causarum secundarum, & prætergrediens totum ordinem naturæ, & contradicens dispositioni præexistenti in eadem natura adæquatè sumpta, ut dicit D. Thomas q. 110. art. 4. & alibi sæpè. Repugnat autem in terminis, ut aliquid eiusmodi efficiat causæ corporales, vtrumque applicata, atque inuicem contemperata siue ab Angelo, siue à dæmone. Quod tamen non tollit quominus Angeli ministerialiter cooperentur Deo ad opus miraculosum, præstando aliquid propria virtute loco motiua corporum, quod confert ad effectum miraculose producendum à Deo, ut si colligant in vnum partes, & pulueres corporum humanorum ad effectum resurrectionis vniuersalis. Quod est exemplum D. Tho. ibidem. Quod ad exempla obiectionis attinet, dictum iam est, non inesse Angelis virtutem naturalem ad motus locales corporum, per quos innaturatur ordo naturæ vniuersalis, nisi ex voluntate speciali Dei, & cooperante specialiter virtute eius. Quapropter, ut homo conuertatur repente in statuam salis superat virtutem naturalem Angeli. Quia id repugnat ordini totius naturæ secundum se consideratæ. Multo vero manifestius repugnat eidem, ut corpus mortuum renouescat. Et similiter illi repugnat, ut Virgo concipiat, & pariat in sensu composito virginitalis. Falsum nimirum est causas naturales, quocumque demum artificio applicetur sufficere ad eiusmodi effectus in talibus circumstantiis. Nullus namque applicationis modus efficere potest, ut inducatur in subiectum effectus, aut dispositione, respectu cuius idem subiectum non est in potentia proxima, sed est cum forma, & dispositione contraria, eaque inauferibili ex sua natura, ut accidit in euentibus propositis. De quo alibi fusius, & ex professo.

QVÆSTIO XXXII.

Virum omnes homines subsint custodia Angelorum, & impugnationi dæmonum?

IDENTUR non omnes vtrique subesse. 1. Quia Apostolus ad Hebr. 1. restringit custodiam Angelorum ad solos electos, seu præde-

stinatos, dicens: *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.* Ergo reprobi, ac præsertim infideles, quibus nec initium salutis inest, non habent Angelum custodem.

2. Custodiente Deo, qui est sufficientissimus custos, frustra additur alia custodia. Deus autem immediate per se ipsum custodit omnes homines, ut colligitur ex illo Psalmi 120. 4. *Non dormitabis, neque dormiet, qui custodit Israël.* Et semel, atque iterum ibidem vers. 5. & 7. *Dominus custodit te.* Superfluit igitur custodia Angelorum respectu hominum. Confirmatur, quia nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat, qui custodit eam, ut dicitur in psalmo 126. 1. *Æque autem frustra custodit alius, si Deus custodiat.* Quia sicut nemo alius est sufficiens ad custodiam non custodiente Deo, ita Deus solus sufficit ad custodiam absque aliquo alio. Ergo in omni euentu est vel insufficientis, vel superflua custodia Angelorum.

3. Quod pereat is, qui commissus est alicuius custodiæ, attribuitur negligentia, aut impotentia custodis. Si igitur omnes homines essent commissi custodiæ Angelorum, plures Angeli essent, vel negligentes in ministerio sibi commissio, aut impotentes ad illud perfecte præstandum, quandoquidem plures homines quotidie labuntur in peccata, ac demum pereunt. Neutrum autem illorum duorum dici potest de Angelis, cum sint, & impeccabiles, ac moraliter omnino perfecti, & virtute supernaturali præditi, aduersus quam nulla causa naturalis præualere potest. Ergo homines non sunt à Deo commissi custodiæ Angelorum.

4. Christus Dominus non habuit Angelum custodem, ac proinde non omnes homines illum habent. Immo inde concluditur nulli homini dari Angelum custodem. Quia ad Philipp. 2. dicitur de Christo Domino, quod est in similitudinem hominum factus, & habitum inuetus ut homo. Non autem esset illis similis, si reliquos foueret, ipsum non foueret custodia Angelorum. Assumptum patet, quia Christus sapientia, potestate, & dignitate est superior Angelis. Inconueniens autem est superiorem quoad ea omnia custodiri ab inferiore.

5. Homo neque ante usum rationis indiget custodia Angeli, neque post usum rationis. Non ante, quia pro tunc nullum ipsi imminet periculum peccandi, & aberrandi à via salutis, quod oporteat præcauere. Nec postea, quia homo iam compos rationis sufficit per seipsum ad directionem suarum operationum. Quia de causa dicitur relictus à Deo in manu consilij sui. Ergo homo nunquam subest custodiæ Angeli, cum nunquam necesse sit, ut illi subest.

6. Nulla causa adhibetur ad aliquem effectum, præterquam ex ordinatione diuina. Nequit autem esse ex ordinatione diuina, ut homines subiiciantur impugnationi dæmonum. Tum quia foret contra æquitatem, & iustitiam prouidentia diuinæ, ut miles infirmus, & ignarus, qualis est homo, coniceretur in pugnam cum forti, & astuto, qualis est dæmon. Tum quia intentio Dei est, omnes homines saluos facere, cui intentioni contradiceret, ut adhiberet impugnatores salutis, præsertim tam acres, ac sūt dæmones. Tum denique quia Deus, ut dicitur Iacobi 1. *neminem tentat,* tentaret verò si dæmones destinaret ad tentandū. Non igitur subsunt homines impugnationi dæmonum.

7. Primus homo ante peccatum, nec custodiæ Angeli suberat, nec impugnationi dæmonis. Non custodiæ, quia cum esset dono integritatis optimè præmunitus, custodia aliena nequaquam indigebat. Non impugnationi, quia quod nos permittamur impugnationi dæmonum, est in pœnam peccati, quod nondum dabatur durante statu innocentia. Ergo non omnis homo, certè non semper subest custodiæ Angelorum, & impugnationi dæmonum.